

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU
ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a**

Anul școlar 2023 – 2024

Limba și literatura maghiară maternă

Numele:.....
.....
Inițiala prenumelui tatălui: .....
Prenumele: .....
.....
Școala de proveniență: .....
.....
Centrul de concurs: .....
Localitatea: .....
Județul: .....

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

B	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

C	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

I. TÉTEL

(60 punct)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

A Naprendszer alkotó égitestek

A Naprendszer a Nap és a körülötte keringő kisebb-nagyobb égitestek alkotják. A Naprendszer az a tartomány, amelyben a Nap gravitációs tere dominál, ahol erősebb a vonzása, mint a szomszédos csillagoké. Ez egy körülbelül 2–3 fényév sugarú, nagyjából gömb alakú térrész, melynek közepén csupán néhány fényóra a bolygók tartománya. A Naprendszer teljesen betölti a napszél, a csillagunkból kiinduló, elektromosan töltött részecskék folyamatos áramlása.

A Naprendszer központi égiteste a **Nap**, benne összpontosul az egész rendszer tömegének 99,87%-a, tehát minden más égitest a maradék 0,13%-on osztozik. Az egyetlen objektum a Naprendszerben, amelynek elegendően nagy a tömege ahhoz, hogy termonukleáris reakciók segítségével energiát termeljen, azaz csillag legyen. A Nap lendületének nagy részét a bolygórendszer keletkezése során elvesztette, illetve átadta a körülötte keringő égitesteknek. Becslések szerint nagyjából 5 milliárd év múlva használja el a fűtőanyagát képező hidrogént, és indul el végállapota felé, ami a földi élet pusztulását is jelenti majd. A Naprendszer alkotó égitesteket több kategóriába sorolják.

A bolygók a Nap körül keringenek. Nagyobb méretű égitestek, átmérőjük 140 ezer és 2 ezer km közötti, alakjuk gömbszimmetrikus. Saját hőtermeléssel rendelkeznek, amely radioaktív elemek bomlásából, illetve lassú összehúzódásukból származik. Két altípusuk van: a belső, vagy Föld típusú bolygók, és a külső, vagy Jupiter típusú bolygók, azaz óriásbolygók. Előbbi kategóriába a Merkúr, a Vénusz, a Föld és a Mars, utóbbiba a Jupiter, a Szaturnusz, az Uránusz és a Neptunusz tartoznak.

A holdak a bolygók körül keringő égitestek. Átmérőjük 5 ezer km-től egészen néhány kilométeres, méteres nagyságig terjed. A holdak egy része az adott bolygóval együtt, egyszerre alakulhatott ki, de időnként a bolygók a bolygóközi térből „fogtak be” holdakat (ezek a kaptált holdak).

A törpebolygó a bolygók és a kisbolygók között képez átmenetet. Olyan égitest, amely a Nap körül kering (azaz nem egy másik bolygó holdja), és elegendően nagy tömegű ahhoz, hogy kialakuljon a gömbökhöz közeli alakja. Ezt az égitesttípust 2006-ban a Prágában tartott Nemzetközi Csillagászati Unió XXVI. kongresszusán határozták meg a szakértők. Ezen a kongresszuson vesztette el bolygó besorolását a Pluto, amelyet addig a Naprendszer kilencedik, legtávolabbi bolygójaként tartottak számon. Felfedeztek egy, az övéhez hasonló méretű égitestet, az Erist, ezért a korábbi kategorizálás felülvizsgálatra szorult. Így született meg a törpebolygó kategóriája.

A bolygóközi anyag gázból és porból áll. A bolygóközi térben ionizált és semleges állapotban lévő gázanyag található, melynek fő forrása a Nap. Ugyanitt a méretskála minden szintjén találhatunk szilárd objektumokat is, a kisbolygók kilométeres nagyságrendjétől egészen a porsemcsék mikroszkopikus méretéig. Ezenkívül elektromágneses és részecskesugárzásokkal teli a bolygók közötti tér, ezek nagy része szintén a Napból származik.

(A csillagvilagom.hu bejegyzése alapján)

Vărsolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A.

1. Sorolj fel 4 égitestet a szöveg alapján!

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

4 pont

2. Mi a Naprendszer? Írd a vonalra a helyes válasz(ok) betűjelét!

- a. egy körülbelül 2–3 fényév sugarú, nagyjából gömb alakú térrész, melynek közepén csupán néhány fényóra a bolygók tartománya
- b. egy olyan égitest, amely a Nap körül kering, és elegendően nagy tömegű ahhoz, hogy kialakuljon a gömbéhez közeli alak
- c. az a tartomány, amelyben a Nap gravitációs tere dominál
- d. egy olyan tér, amelyet a Nap és a körülötte keringő égitestek alkotnak.

A helyes válasz(ok) betűjele: _____

4 pont

3. Társítsd az égitesteket a rájuk jellemző sajátosságokkal! Írd a helyes válaszok betűjelét a táblázat üres rovataiba!

Égitestek:

- 1) a Nap
- 2) a holdak
- 3) az óriásbolygók
- 4) a Szaturnusz, az Uránusz és a Neptunusz
- 5) a törpebolygók
- 6) a Merkúr, a Vénusz, a Föld és a Mars

Sajátosságok:

- a. a bolygók és a kisbolygók között képeznek átmenetet
- b. a bolygók körül keringenek
- c. Jupiter típusú bolygók
- d. a bolygók belső altípusai
- e. az egyetlen csillag a naprendszerben

A helyes válaszok betűjelei:

1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	

6 pont

4. Írd az igaz kijelentések betűjelét a táblázat üres rovataiba!

1)	a. Becslések szerint megközelítőleg 5 milliárd év múlva a földi élet el fog pusztulni. b. A prágai kongresszus résztvevői szerint 5 milliárd év múlva a Föld el fog pusztulni.	
2)	a. A tudomány mai állása szerint a Pluto nem tekinthető a Naprendszer 9. bolygójának. b. A tudomány mai állása szerint a Pluto nem tartozik a Naprendszerhez.	
3)	a. A törpebolygók a Nemzetközi Csillagászati Unió XXVI. kongresszusán keletkeztek. b. A Nemzetközi Csillagászati Unió XXVI. kongresszusán megállapították, hogy az égitestek korábbi osztályozását ki kell egészíteni a törpebolygók kategóriájával.	

6 pont

5. Értelmezd az alábbi szavakat/kifejezéseket a szöveg alapján!

napszél:

_____

csillag:

_____

bolygó besorolás:

_____

kaptált hold:

_____

4 pont

6. Szeretnél űrutazást tenni a Naprendszerünkben? Fejtsd ki válaszod 3–4 mondatban a szövegbeli információkat felhasználva!

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

6 pont

B

1. Fogalmazd meg a kontextus alapján, kire/mire utalnak az alábbi mondatokban aláhúzott nyelvi elemek!

... ahol erősebb a vonzásaa, mint a szomszédos csillagoké.

_____

... ami a földi élet pusztulását is jelenti majd.

_____

... amely radioaktív elemek bomlásából, illetve lassú összehúzódásukból származik.

_____

... utóbbiba a Jupiter, a Szaturnusz, az Uránusz és a Neptunusz tartoznak.

_____

Ugyanitt a méretskála minden szintjén találhatunk szilárd objektumokat is,...

_____

... ezek nagy része szintén a Napból származik.

_____

6 pont

2.

A Nap lendületének nagy részét a bolygórendszer keletkezése során elvesztette.

A fenti mondatban az állítmány kapja a főhangsúlyt. **Az alábbi szórendi változatok közül melyikben hangsúlyos az az információ, hogy „a bolygórendszer keletkezése során”?** Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- A Nap lendületének nagy részét a bolygórendszer keletkezése során vesztette el.
- A Nap vesztette el lendületének nagy részét a bolygórendszer keletkezése során.
- A Nap lendületének nagy részét elvesztette a bolygórendszer keletkezése során.
- A bolygórendszer keletkezése során a Nap vesztette el lendületének nagy részét.

A helyes válasz betűjele: _____

3 pont

3. Az alábbi mondatok egy *-hat/-het* toldalékos igét tartalmaznak. **Milyen beszélői szándékot fejeznek ki ezek?** Írd a vonalakra a helyes válasz betűjelét!

1) *A holdak egy része az adott bolygóval együtt, egyszerre alakulhatott ki, de időnként a bolygók a bolygóközi térből „fognak be” holdakat.*

A beszélő azt jelzi, hogy

- biztosan tudja: a holdak egy része a bolygóval egyszerre alakult ki.
- nem biztos tudás az, hogy a holdak egy része a bolygóval egyszerre alakult ki.
- szükségszerű volt, hogy a holdak egy része a bolygóval együtt alakuljon ki.

A helyes válasz betűjele: _____

2) *Ugyanitt a méretskála minden szintjén találhatunk szilárd objektumokat is, a kisbolygók kilométeres nagyságrendjétől egészen a mikroszkopikus méretű porszemcsékig.*

A beszélő azt jelzi, hogy

- lehetőségünk van szilárd objektumokat találni a bolygóközi térben.
- meg van engedve, hogy szilárd objektumokat találjunk a bolygóközi térben.
- szükségszerű, hogy szilárd objektumokat találjunk a bolygóközi térben.

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

4. **Azonosítsd az alábbi mondatban a teljes alanyi, tárgyi és határozói kifejezéseket!** Írd a helyes válaszok betűjelét a táblázat megfelelő rovatába! Minden rovatba egyetlen betűjel kerül.

A Nap lendületének nagy részét a bolygórendszer keletkezése során elvesztette.

- a Nap
- a Nap lendületének
- lendületének
- nagy részét
- lendületének nagy részét
- a bolygórendszer
- a bolygórendszer keletkezése
- a bolygórendszer keletkezése során

A helyes válaszok betűjelei:

1) alanyi szerepű kifejezés	
2) tárgyi szerepű kifejezés	
3) határozói szerepű kifejezés	

3 pont

5.

*A Naprendszer központi égiteste a Nap.
Saját hőtermeléssel rendelkeznek, amely radioaktív elemek bomlásából [...] származik.
A törpebolygó [...] nem egy másik bolygó holdja.*

A fenti mondatokban 3 birtokos szerkezet jelenik meg. **Azonosítsd mindhárom birtokos szerkezetben a birtokost és a birtokot!** Írd a betűjeleket a táblázat megfelelő oszlopába!

- a Naprendszer*
- központi égiteste*
- a Nap*
- saját hőtermeléssel*
- radioaktív elemek*
- bomlásából*
- a törpebolygó*
- egy másik bolygó*
- holdja*

A helyes válaszok betűjelei:

1) birtokos	2) birtok

6 pont

6. Az alábbi mondatok közül melyikben szerepel olyan ige, amelynek vonzata: VALAKI/VALAMI + VALAMIBŐL?

- Saját hőtermeléssel rendelkeznek, amely radioaktív elemek bomlásából, illetve lassú összehúzódásukból származik.*
- A holdak egy része az adott bolygóval együtt, egyszerre alakult ki, de időnként a bolygók a bolygóközi térből „fognak be” holdakat (ezek a kaptált holdak).*
- Ez egy körülbelül 2–3 fényév sugarú, nagyjából gömb alakú térrész, melynek közepén csupán néhány fényóra a bolygók tartománya.*

A helyes válasz betűjele: _____

3 pont

7. Írd a vonalra azoknak a mondatoknak a betűjelét, melyekben az egyik esemény a másik esemény oka!

- Ha a Nap elhasználja a fűtőanyagát képező hidrogént, akkor elindul a végállapota felé.
- A holdak általában bolygókkal együtt alakulnak ki, de a bolygók a bolygóközi térből is „foghatnak be” holdakat.
- Mivel felfedezték az Erist, a korábbi kategorizálás felülvizsgálatra szorult.
- Ha egy elegendően nagy tömegű égitest a Nap körül forog, gömbéhez közeli alakja alakul ki.
- A radioaktív elemek lebomlanak, így a bolygók saját hőt termelnek.

A helyes válaszok betűjelei: _____

5 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Szerelmesnek lenni az Annába, ez tulajdonképpen közösségi ügy volt. Aki nem volt az Annába szerelmes, valójában nem is létezett, úgyhogy mindenki szerelmes volt az Annába. Persze amikor este behunyta az ember a szemét, és erre a szerelemre gondolt, egyáltalán nem tűnt úgy, hogy ott áll sorban az egész osztály, meg az iskolaválogatott, meg a színjátszókörös fiúk, amikor így megjelent a lány, nem volt ott más, csak egyetlen fiú. A többiek nem is látszódhattak abban a hatalmas fényességben, amit ez a lány árasztott. Még fekete üvegen át is alig lehetett ránézni, annyira fényes volt. Akár a Nap. És a Nap élt, mint egy igazi lány, tündöklő karjaival kirajzolta a bolygók pályáját, olyan tökéletesen, hogy ne lehessen karambol a galaxis* útjain. Ez

lett volna a kozmosz rendje, ha mindenki helyesen mérte volna be a távolságát, ám örökös huzavona volt, ki melyik pályát foghatja be, s összevesztek a távoli égitestek a közeliekkel, előjogokat követelve maguknak. Ejnye-ejnye, ugyan-ugyan – mondta ilyenkor a tündökletes égitest, s mindenkinek megnevezte a feladatát, hogy ez a kicsiny birodalom megmeneküljön az összeomlástól, káosztól, forradalmaktól.

Egy tavaszi délelőtt éreztem ott az osztályban, hogy rám veti sugarait a Nap: éppen rám. Néztam jobbra, aztán balra, és nem volt ott más. Lesütöttem a szememet – nem volt nálam a sötét szemüvegem, amit álmaimban hordtam. Akkor mondott valamit, mondjuk, hogy szia, vagy hogy vagy – ilyesmit, de az úgy volt megformálva dallammal, szóval abban minden benne volt, hogy lehetek például a szolgája, hogy cipelhetem a táskáját, elmehetek vele a fogorvoshoz, meg haza is kísérek. És ettől a naptól kezdve, mint egy csatolt küldemény ott lihegtem reggeltől estig az Anna oldalán. Szinte röpködtem, ha valami nehezebb feladattal sújtott, mondjuk, cipeljem haza a bevásárlótáskát, teli egész hétre mindenféle szódákkal meg üdítőkkel. Az aviatika** törvényeit megkérdőjelezve, én csak súlyokkal megpakolva tudtam repülni. Ha nem volt nálam semmi plusz, szabályszerűen a földre cövekelttem, mint egy közönséges lámpaoszlop, amiről nem a repülést, de a legegyszerűbb gyalogmenetet sem lehetett elképzelni. És a Nap megcirógatott fényes karjaival, és mondott mindig nekem egy olyat például, mikor elváltunk, hogy szia, amikor meg találkoztunk, akkor meg egy olyat, hogy szia. És annyi minden benne volt ebben a szóban. [...]

Az alagsori zongoratermet néztem ki. Másnap – a tervnek megfelelően – odamentem a Naphoz, és lehívtam sulis után a zongoraterembe. Úgy tudok zongorázni – mondtam neki –, mint Bartók, olyan állati moderneket. Tényleg – mondta, vagy azt, hogy szia, már nem tudom, de levittem a zongoraterembe, és felcsaptam a zongora fedelét, magabiztosan, ahogy előző délután begyakoroltam, és belevágtam a billentyűkbe: tajng-pájng, bajng, csak úgy bőgött a hangszer. Főleg a fekete billentyűket ütlegeltem, mert azok voltak a félhangok, s valahogy az képzeltem, csak a félhangok moderneket, az egészek azok konzervatívok, akadémikusok, s egy igazi korszerű zenész tudomást sem vesz a fehér billentyűkről. Majd kiszakadtak a falak, amikor belépett a haverom.

(Háy János: A Nap – részlet)

*galaxis = csillagok, csillagközi gázok, por és a láthatatlan sötét anyag nagy kiterjedésű, gravitációsan kötött rendszerei

**aviatika = a repülőgépekre, léghajókra, léggömbökre, általában a levegőben való közlekedésre vonatkozó tudományos és technikai ismeretek összessége; repüléstan

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

1. Írd a táblázat üres rovataiba a korábban említett események betűjelét!

1)	a. ejnye-ejnye, ugyan-ugyan – mondta ilyenkor a tündökletes égitest. b. ...összevesztek a távoli égitestek a közeliekkel, előjogokat követelve maguknak.	
2)	a. egy tavaszi délelőtt éreztem ott az osztályban, hogy rám veti sugarait a Nap b. néztem jobbra, aztán balra	
3)	a. ...amikor meg találkoztunk, akkor meg egy olyat, hogy szia b. ...és mondott mindig nekem egy olyat például, mikor elváltunk, hogy szia	
4)	a. belevágtam a billentyűkbe: ...tajng-pájng, bajng, csak úgy bőgött a hangszer b. majd kiszakadtak a falak, amikor belépett a haverom.	

4 pont

2. Înțelegeți 4–5 enunțuri din text și explicați-le!

„Az aviatika törvényeit megkérdőjelezve, én csak súlyokkal megpakolva tudtam repülni. Ha nem volt nálam semmi plusz, szabályszerűen a földre cövekelttem, mint egy közönséges lámpaoszlop, amiről nem a repülést, de a legegyszerűbb gyalogmenetet sem lehetett elképzelni.”

---

5 pont

3. Hogyan viszonyul egymáshoz az elbeszélő és Anna? Fejtsd ki válaszodat 5–6 enunțuri alapján a text alapján!

---

6 pont

A large rectangular frame containing multiple horizontal lines for writing, intended for a written exam answer.